Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

LAUSUNTO

17.9.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HE 86/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriön lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä HE 86/2025 vp.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia (jäljempänä sote-järjestämislaki, 612/2021) niin, että siihen lisätään Puolustusvoimien ja hyvinvointialueiden yhteistyötä koskevat säännökset normaaliolojen virka-apuun ja poikkeusoloihin varautumiseksi. Esityksen tavoitteena on parantaa Suomen puolustuskykyä ja vahvistaa siviiliyhteiskunnan tukea Puolustusvoimille ja Natolle. Hyvinvointialueille säädettävät uudet tehtävät liittyisivät terveydenhuollon toimitilojen suojaamiseen, terveydenhuollon toimintojen siirrettävyyteen, ensihoidon lisäresursointiin, materiaalisen varautumisen parantamiseen sekä yhteiseen suunnittelu-, koulutus- ja harjoitustoimintaan Puolustusvoimien ja Naton kanssa. Hyvinvointialueiden varautumisvelvollisuutta tarkennettaisiin valtioneuvoston päätöksellä. Hyvinvointialueille Puolustusvoimien ja Naton tukemiseksi säädettävät uudet tehtävät rahoitettaisiin täysimääräisesti valtion erillisrahoituksella, joka kohdennettaisiin hyvinvointialueille valtioneuvoston päätöksellä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2025.

Puolustusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Yleistä

Puolustusministeriö pitää esityksessä sote-järjestämislakiin ehdotettua sääntelyä hyvinvointialueen Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, Natolle tai Suomen muille sotilaallisille liittolaisille annettavasta virka-avusta kannatettavana. Sotilaallisen maanpuolustuksen näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä uudistetaan muuttuneessa turvallisuusympäristössä huomioiden poikkeusolojen ja maanpuolustuksen tarpeet.

Lakiehdotuksen 53 a § Virka-apu Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja Pohjois-Atlantin liitolle

Puolustusministeriö kiinnitti esitysluonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriölle antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että virka-avussa on lähtökohtaisesti kyse

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

kahden viranomaisen välillä tapahtuvasta, lakisääteisiin tehtäviin liittyvästä toiminnasta, eikä virka-avun antamisesta suoraan Naton kaltaiselle organisaatiolle säädetä lainsäädännössä. Ministeriö esitti, että hyvinvointialue olisi velvollinen antamaan virka-apua Pohjois-Atlantin liitolle, sen jäsenmaiden asevoimille ja muille Suomen liittolaisille Puolustusvoimien pyynnöstä.

Puolustusministeriö kannattaa mallia, jossa Puolustusvoimat toimii virka-avun pyytäjänä tilanteissa, joissa Pohjois-Atlantin liitto, sen jäsenmaiden asevoimat tai muut Suomen liittolaiset tarvitsevat apua terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä. Siten varmistettaisiin, että varsinaisen virka-apupyynnön esittäisi suomalainen viranomainen, mikä vastaisi puolustusministeriön käsityksen mukaan paremmin vallitsevaa virka-apua koskevaa oikeustilaa. Lisäksi turvattaisiin Puolustusvoimien tilannetietoisuus hyvinvointialueiden ja ulkomaisten sotilasviranomaisten välisestä yhteistyöstä. Puolustusministeriö pitää erittäin tärkeänä, että Puolustusvoimat pitää puolustusministeriön tietoisena tilanteista, joissa virka-apua tarvittaisiin kansainvälisten joukkojen terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä.

Esityksen jatkovalmistelussa lakiehdotuksen 53 a §:n 1 momentin säännöstä on muutettu puolustusministeriön ehdottamalla tavalla.

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 53 a §:n 1 momentin mukaan ”virka-avun antamisen olisi oltava virka-avun pyytäjän vastuulle kuuluvien henkilöiden terveyden turvaamisen kannalta välttämätöntä”. Säännöksessä tarkoitetut kansainväliset joukot eivät ole terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987) tarkoitetulla tavalla virka-apua tulevaisuudessa pyytävän Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla eikä asiasta ole puolustusministeriön näkemyksen mukaan muutakaan sääntelyä (ks. myös HE 90/2023 vp, s. 12). Puolustusministeriö pyytää sen vuoksi tarkentamaan mainittua virkettä seuraavasti: …”Virka-avun antamisen on oltava henkilöiden terveyden turvaamisen kannalta välttämätöntä.”…

Lakiehdotuksen 53 c § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

Puolustusministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 53 c §:n 2 momentin viimeiseen virkkeeseen, jonka mukaan *”Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Puolustusvoimien kanssa”* tulisi lisätä sosiaali- ja terveysministeriön sekä Puolustusvoimien lisäksi myös puolustusministeriö tahoksi, joka osallistuu 53 b §:ssä tarkoitetun päätöksen valmisteluun.

Puolustusministeriö pitää ministeriötason tilannetietoisuutta ja vaikutusmahdollisuutta päätöksen valmistelussa tärkeänä erityisesti silloin, kun kyse on yhteistoiminnasta kansainvälisten joukkojen kanssa.

Laki puolustusvoimista

Puolustusministeriö uudistaa lisäksi lausuntokierroksella tehdyn esityksensä ja esittää, että puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 9 §:ään, jossa säädetään terveydenhuollosta, lisättäisiin *uusi 2 momentti* seuraavasti:

Hyvinvointialueen velvollisuudesta antaa Puolustusvoimille, Pohjois-Atlantin liitolle ja sen jäsenmaiden asevoimille sekä muille Suomen liittolaisille

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

niiden tarvitsemaa virka-apua terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 53 a §:ssä.

Muut huomiot

Puolustusministeriö pitää lisäksi tärkeänä, että ennen yhteisen suunnittelun käynnistämistä huolehditaan turvallisuuteen liittyvistä seikoista, kuten turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyn asianmukaisesta järjestämisestä.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa esityksestä.